

19.44x27.24	1/3	15	עמוד	מהדקים קשר	07/06/2021	77567786-3
ה.ל.ל - האגודה ליוצאים לשאלה - עמות - 40610						

עמותת הלל: מושיטים יד ליוצאים בשאלה

השנה ימלאו 30 שנה להקמת עמותת הלל. יאיר הס, מנכ"ל העמותה, מציג את התמיכה, הסיוע והליווי המוענקים ליוצאים בשאלה, מספר מה עשתה הקורונה למגמה זו ומברך על חלקם החשוב של תורמי העמותה, המאפשרים לה להושיט יד למאות פונים מדי שנה. "כך אנו מאפשרים להם להתבסס, לרכוש ידע והשכלה ולהשתלב בהצלחה בחברה הישראלית"

עמותת הלל הוקמה כדי לפעול למען בני המגזר החרדי השואפים לצאת בשאלה - כלומר לשנות את אורח חייהם בהתאם לשאיפתם האישית ולהשתלב בחברה המודרנית הפלורליסטית בישראל. אתר העמותה שופע מידע חיוני לכל מי שהעז - ראשית רק להציץ בו, ולעיתים אף יותר מכך, משום שבלבו כבר גמלה החלטה. שיטוט בין תכניו מבהיר במהרה את מטרתה של עמותת הלל המושיטה יד לכל מי שמנסה "לחצות את הגבול", כדי להעבירו בשלום את "שדה המוקשים" הניצב לפניו - שדה זרוע מכשולים, ספוג כאב שסביר שלא יפוג גם שנים לאחר מעשה.

יאיר הס

"בתוך ההחלטה לצאת בשאלה, שמקבל אדם שנולד, גדל והתחנך במגזר החרדי, מגולם קונפליקט אנושי מלא כאב, בלתי פתיר", אומר יאיר הס, מנכ"ל הארגון. "מצד אחד נמצאים היוצאים בשאלה - אנשים, יחידים, זוגות לעיתים אף משפחות - שאינם מצליחים עוד לחיות בניגוד להכרה בסיסית, פנימית, עזה, שאינה מרפה: רצונם הוא בחיים של חירות אישית, חופש בחירה, פתיחות מחשבתית וכל מה שמתלווה לכך. ההליכה בתלם המותוות על-ידי הממסד, הקהילה והחברה החרדית, היא בלתי אפשרית עבורם, כמו גם האפשרות הנפתחת לעיתים של 'חיים כפולים' - רק שלא ייראו, יישמעו, יידברו מסביב... חשוב להבין, ממשיך ואומר הס, "שבחברה החרדית מה יגידו השכנים הוא פרמטר עוצמתי ביותר, המשפיע על מהלך חייהם של אנשים. הוא גם זה שמציג את צדו השני של הקונפליקט האישי - הפגיעה הוודאית והעמוקה בבני המשפחה של היוצא בשאלה: נידי חברתי, בדידות, לעיתים סילוק ממוסדות חינוך, קושי במציאות שידוך ובאופן כללי הטלת אות קלון על המשפחה כולה, ללא אפשרות להסירו. קשה לחשוב על מצב כזה, שבו אדם מוצא את עצמו נאלץ לפגוע בקרובים לו ביותר - אך כאשר יוצאים בשאלה זה בדיוק מה שקורה. הבושה והאכזבה בקרב בני המשפחה מזה ורגשות האשם של היוצא בשאלה מזה - ממשיכים לכרסם ולהכאיב במשך שנים".

הס מוסיף כי לאור הנאמר, יהיו היוצאים בשאלה אנשים בעלי מבנה אישיותי מסוים, מצוידיים בכוחות פנימיים, יכולות ושאيفות, אותם יחתרו להביא לידי מימוש בחייהם החדשים. "לא מפתיע כי מי שעושים את הצעד הדרמטי הזה - ועומדים במשברים שהוא גורר עימו - הם אנשים חזקים, כריזמטיים, שוחרי דעת, ורבים מהם מצליחים בסופו של דבר למצוא לעצמם בסיס קיומי, לרכוש השכלה ומקצוע, ואף לא אחת להצטיין, להוביל ולהשפיע".

- האם בתקופת הקורונה היה שינוי מגמה בקרב המתלבטים?

"הקורונה בהחלט האיצה תהליכים והגדילה מאוד את מספר הפונים אלינו: אם בשנה

19.67x27.14	2/3	עמוד 16	מהדקים קשר	07/06/2021	77567787-4
ה.ל.ל. - האגודה ליוצאים לשאלה - עמות - 40610					

במה יכולה העמותה לעזור, היכן היא פועלת, איך יוצרים קשר.

"מעבר צד" כזה נשמע כמעט משימה בלתי אפשרית...

"בהחלט. אם הם חיו עד ההחלטה בחברה שסיפקה צרכיהם ולא חייבה אותם להתקיים באופן עצמאי, הרי שמהיום הראשון 'בחוץ' - הם לכד, צריכים לדאוג לצרכי היומיום.

חשוב לזכור שמי שיוצא מהחברה החרדית נמצא מראש בפער אדיר מבחינת הידע האישי - אפילו חשבון בסיסי ובוודאי שאנגלית - וכמובן שהוא אינו מכיר ואף לא מבין כיצד עובד העולם שבחוץ. למשל, צעירים רבים שמבקשים לפתוח לעצמם חשבון מייל, מציינים בו את מספר הטלפון שלהם, פשוט כי אינם יודעים אנגלית כלל..."

- מבחינת הצרכים הקיומיים היומיומיים, המהלך עלול להוות אפילו כרטיס ישיר לחיים ברחוב...

"כל מי שיכול, מנסה לארגן לעצמו לפחות מקום ללון בו בטווח הקרוב. בסקר שערכנו לאחרונה בקרב יוצאים בשאלה, שאלנו כמה מהם הלינו בביתם יוצא בשאלה אחר. שיעור העונים בחיוב הגיע ל-80%. אבל לא לכולם יש לאן ללכת. כאן אנחנו משתדלים להיכנס לתמונה. אנו מפעילים מקלט חירום ובו 14 מיטות בירושלים. רשימת ההמתנה אליו כוללת כ-15 אנשים נוספים. בנוסף יש 'דירות מעבר' בירושלים וברמת גן, בהן ניתן להתגורר למשך תקופת הסתגלות - במימון משרד הרווחה ובהפעלה שלנו. ברור לנו שההיצע דל לעומת הביקוש, ואנו שוקדים על פתיחת מקלט חירום שני והכשרת מקומות לינה ושהייה נוספים ליוצאים בשאלה."

עמותת הלל הוקמה בשנת '91 על-ידי שי הורוביץ, צעיר שיצא בשאלה בגיל 17. הוא התראיין בטלוויזיה וחלק את הרצון של ולהקים עמותה שתעזור לצעירים שכמותו. בתוכנית צפן, בדרך מקרה, תמי ומיקי כהן מארגון תחיל"ה - תרבות חילונית יהודית

שעברה מספרם עמד על כ-320 פונים, השנה הגיע המספר ל-500. הסיבה לכך היא שצעירים חרדים רבים, שהיו 'חצי-חצי' נאלצו לבחור. שיטת הקפסולות בשיבה חייבה אותם להחליט האם הם נכנסים לשיבה לשלושה חודשים רצופים או שהם אומרים: אני נשאר בחוץ. וכמובן שגם 'החוץ' הצטמצם, הצעירים נאלצים להישאר בבתיים, עם בני המשפחה, שרואים שהם כבר פחות מקפידים, יותר מעגלים פינות, ואולי, חלילה, מחפשים כל מיני חיפושים אסורים."

- אתה מתכוון לאינטרנט? סמארטפון?

"אין ספק שמהפיכת המידע יצרה איום אדיר על החברה החרדית, משום שהיא שמה את העולם כולו, פוטנציאלית, בכף ידו של כל מי שמחזיק את המכשיר. אם בחברה החילונית נלחמים להגן על הצעירים מפני תכנים מזיקים כמו אלימות ופורנו, אצל החרדים נאבקים על חסימת הגישה לויקיפדיה."

- איך נלחמים בעצם?

"בהטלת מורא, בהקצנת הסנקציות ובהחרפת המגבלות. למשל, היום בעיתונים חרדיים קיים איסור על כתיבת שמה הפרטי של אישה. היא תצוין רק בשם משפחה. יש מלחמת חורמה כנגד פרסום תמונות נשים - ואין הכוונה לתמונות לא צנועות, אלא פשוט תמונת אישה: פעם היה מותר - היום זה כבר אסור. ההקצנה מייצרת אצל מי שמתקשה לחיות בחברה עם קודים כאלה את הצורך לעזוב הכול ולברוח."

אלא שבניגוד לסברה, אולי, שמדובר באקט פתאומי, הנעשה בסתר, באישון ליל, במפתיע, הם מספר כי מדובר לרוב בתהליכים ארוכים ומורכבים. הם מתנהלים בנפשו של אדם פנימה, מניעים ומביאים אותו לחקור את האפשרות לצאת בשאלה. לכן, אתר העמותה מהווה לא אחת כתובת זמינה ומהימנה למידע בסיסי -

"באתר עמותת הלל משולב מילון מושגים, שעיון בו ממחיש את הדרך הארוכה שעל היוצאים בשאלה לעבור. כל מילה, כל מושג, כל קוד חברתי - הם חידוש שיש ללמד ברגישות רבה, כדי לצמצם הן את האפשרות להיפגע וגם את האפשרות לפגוע, חלילה, מתוך מחשבה שהתנהגות כזו או אחרת היא עכשיו מותרת..."

(Photo: L.Hiya, Deposit Photos)

19x27.34	3/3	עמוד 17	מהדקים קשר	07/06/2021	77567788-5
ה.ל.ל - האגודה ליוצאים לשאלה - עמות - 40610					

לצד זאת מופיעות בו גם עצות פרקטיות ליוצאים בשאלה: כיצד לפתוח חשבון בנק, מידע על הביטוח הלאומי, קופת חולים, ביטוח בריאות, הכוונה במציאת דיור, כיצד לקבל הצעת מחיר ממוביל דירה ואפילו עצות לניהול משק הבית כולל להמלצה לקנות לחם אחיד רגיל, לפרוס לפרוסות, לשמור במקפיא, ולהוציא כשעה לפני השימוש לשם הפשרה...

המחסור במידע הוא אכן כה עמוק? נדרשת הנחייה שכזו?
 "הדברים מכונים בעיקר לצעירים, גברים, שבחברה החרדית לרוב אינם נכנסים למטבח, אולי אף אינם יודעים היכן הוא ממוקם, ובוודאי שאינם יודעים להתנהל בו באופן עצמי. מצבן של הנערות והנשים, מהבחינה הזו, מעט טוב יותר. כדי להמחיש את פערי התפיסה, אספר על יוצא בשאלה שהצליח למצוא דיור, החל ללמוד משפטים, עשה חיל, אבל כשהגיע לבחינה - נכשל פעם אחר פעם. לקח לכולנו זמן לקלוט, שהוא כלל לא הבין את מהות המבחן ובמקום להוכיח שהוא שולט בידע שרכש - הציע פלפולים ושלל נימוקים מסביב, דומים לאלה שהכיר מעולם לימוד הגמרא. אגב, שם, אתה יכול ללמוד וללמוד - אך מושג המבחן אינו קיים כשגרה לימודית, למעט בחינות הסמכה למקצועות/תפקידים מסוימים. אפילו עד כאן מגיע הפער התפיסתי והשוני התרבותי."

בשנה החולפת חוותה החברה הישראלית את השלכותיה של מגפה עולמית, ובהן, בין היתר, העמקת הקיטוב בין חרדים לחילוניים. על רקע המציאות הזו, מדגישה הס את הממד הוולונטרי של עמותת הלל, המסייעת רק לפונים אליה מרצונם ומיזמתם. "הדבר הראשון שנעשה הוא להציג את הקשיים, המהמורות וההשלכות ארוכות השנים של הצעד שמבקש אותו אדם לבצע. זו עובדה מוגמרת ובניגוד למה שמנסים לתלות בעמותה, היא אינה עוסקת בשכנוע. הוא הדבר גם באשר לתורמים שלנו - כולם מגיעים אלינו לאחר שנחשפו לעבודה החשובה שאנו עושים, וביקשו להביע תמיכה באמצעות תרומה."

התקציב השנתי של עמותת הלל עמד בשנה החולפת על 12.5 מיליון שקל. בשנת 2021 יגיע ל-14 מיליון. 75% ממנו מגיע מתורמים, לרוב אנשים פרטיים, המבטאים בתרומתם את תמיכתם בערכי חירות האדם, הדמוקרטיה, הפלורליזם וחופש המחשבה והביטוי. אנו מקבלים תמיכה מרגשת מיהדות התפוצות - בשיעור של 50% מסך התרומות - בעיקר מארה"ב ובושוויץ, מיהודים שבאים מקהילות פלורליסטיות אוהדות ישראל ושוחרות חופש, פתיחות ושוויון. באופן דומה גם בישראל, התורמים שלנו מביאים ליד ביטוי ערכים ותפיסת עולם ובזכות התמיכה שלהם מצליחים יוצאים בשאלה לממש את זכותם לחיות חיים של בחירה, של חופש, של ביטוי עצמי ושל יצירה."

"מי שעושים את הצעד הדרמטי הזה - ועומדים במשברים שהוא גורר עימו - הם אנשים חזקים, כריזמטיים, שוחרי דעת, ורבים מהם מצליחים בסופו של דבר למצוא לעצמם בסיס קיומי, לרכוש השכלה ומקצוע, ואף לא אחת להצטיין, להוביל ולהשפיע"

בשנה החולפת חוותה החברה הישראלית את השלכותיה של מגפה עולמית, ובהן העמקת הקיטוב בין חרדים לחילוניים. על רקע המציאות הזו, מדגישה הס את הממד הוולונטרי של עמותת הלל, המסייעת רק לפונים אליה מרצונם ומיזמתם

הומניסטית. הם יצרו קשר עם שיי ובעזרת סיוע כספי ראשוני של תחיל"ה הקימו את האגודה.

בין המייסדים היה גם רפי שפירא ז"ל מקיבוץ עין שמר, שסייע אז לקלוט יוצאים בשאלה בקיבוצים של השומר הצעיר. בין הפעילים בעמותה היו גם ישראל סגל ז"ל, עיתונאי וסופר שיצא בשאלה בגיל 20 וארנן יקותיאל, פעיל חברתי חבר סיעת מרצ בעיריית ירושלים. הוגה הרעיון, הורוביץ, אמנם חזר בתשובה אולם חזונו ממשיך להתממש ואף להתרחב. כיום מלווה העמותה מאות יוצאים

הבית של הלל: סדנת בישול. צילום: הלל יוצאים בשאלה

בשאלה ובשורותיה מאות מתנדבים. מישורי הפעולה של העמותה מגוונים: מידע והכוונה לכל אורך התהליך (ליווי של עד עשר שנים), עזרה בהשלמת פערי לימוד ורכישת השכלה תיכונית, סיוע ברכישת השכלה גבוהה - כולל ייעוץ ומפעל מלגות לימודים המסייע למאות סטודנטים מדי שנה, ליווי ייעודי למתגייסים לצה"ל, תמיכה במשפחות, באמהות חד-הוריות ועוד.

העמותה מפעילה ארבעה מרכזי ייעוץ, המהווים גם מוקד חברתי לתמיכה והפגת הבידוד והנתק המשפחתי עימם מתמודדים החוזרים בשאלה. ארבעת המרכזים פועלים בירושלים, תל אביב, חיפה וצפת. "לצערי לא אחת הם מהווים יעד להתנכלות מצד חרדים מקומיים, כפי שקורה כמעט מדי שבוע עם המרכז שלנו בצפת, הנתון למתקפות ונדליזם וקריאות נאצה מצד חרדים בעיר". לצד כל אלה מופעל מוקד טלפוני, קו פתוח אליו ניתן לפנות בכל שעות היממה כדי לקבל מידע, עזרה והכוונה.

באתר עמותת הלל משולב מילון מושגים, שעיון בו ממחיש את הדרך הארוכה שעל היוצאים בשאלה לעבור, עד ללימוד והפנמה מלאה של עולם מושגים חדש: החל מ"חופש", עבור ב"אינטרנט" ועד ל"מיניות". "כל מילה, כל מושג, כל קוד חברתי - הם חידוש שיש ללמד ברגישות רבה", אומר הס, "כדי לצמצם הן את האפשרות להיפגע וגם את האפשרות לפגוע, חלילה, מתוך מחשבה שהתנהגות כזו או אחרת היא עכשיו מותרת..."